UNIVERSITY OF COPENHAGEN

Københavns Universitet

Broagerland 3.0 - pilotprojekt som frilandsby

Erfaringer fra et udviklingsprojekt

Tanvig, Hanne Wittorff

Publication date:
2021

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Tanvig, H. W. (2021). *Broagerland 3.0 - pilotprojekt som frilandsby: Erfaringer fra et udviklingsprojekt* . Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. https://static-curis.ku.dk/portal/files/285713784/Broagerland_pilotprojekt_web.pdf

Download date: 17. nov.. 2026

KØBENHAVNS UNIVERSITET
INSTITUT FOR GEOVIDENSKAB OG
NATURFORVALTNING

Broagerland 3.0 – pilotprojekt som frilandsby

Erfaringer fra et udviklingsprojekt

Hanne Wittorff Tanvig

Om hæftet

Titel
Broagerland 3.0 – pilotprojekt som frilandsby
Erfaringer fra et udviklingsprojekt

Forfatter
Hanne Wittorff Tanvig

Udgiver
Københavns Universitet
Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning
Rolighedsvej 23
1958 Frederiksberg C
www.ign.ku.dk

ISBN
ISBN 978-87-7903-868-4 (papir)
ISBN 978-87-7903-867-7 (web)

Forsidefoto
Broagerland, Patricio Soto

Grafisk arbejde
Jette Alsing Larsen

Webversion
Findes på www.ign.ku.dk/publikationer/haefter

Trykkeri
Toptryk Grafisk A/S
Oplag: 100 stk.

December 2021

Indhold

Forord **4**

Baggrund **5**
Starten på det hele 5
Stor interesse 5
Teorier og generelle tendenser 6

Formål **8**

Organisering **9**

Opbygning og metode **11**
Tre hovedaktiviteter 11
Vision 13
Processen: Udarbejdelse af vision og strategi 14
Nærmere beskrivelse af hovedindsatser 16
Særligt vedrørende formidling 20

Resultaterne **25**
Vaske tavlen ren 25
Hvad har vi opnået? 25
Hvilke udfordringer er vi stødt ind i? 27

Efterskrift **30**
Frilandsby som begreb 30
Forudsætninger for at blive frilandsby 30

Forord

Denne rapport handler om forberedelserne til et projekt, der skulle sprænge rammerne for, hvad et landsbyprojekt normalt handler om, hvis det kunne få status som frilandsbyprojekt. Det har givet mange erfaringer og udfordringer, men lad os med det samme slå fast: Det er godt på vej!

Rapporten handler om det at skulle søsætte et frilandsbyprojekt snarere end om det konkrete resultat i form af selve projektet. Den henvender sig primært til beslutningstagere og folk med interesse for organisering af landsbyudvikling.

Bag 'Broagerland 3.0 – pilotprojekt som frilandsby' står fem landsbylaug og Broager Udviklingsforum på Broagerland samt undertegnede. Sønderborg Kommune indgik ligeledes ved udlån af en central medarbejder i et antal timer.

Vi ansøgte Erhvervsstyrelsens Landdistriktspulje i 2018 om midler til at kunne forberede et frilandsbyprojekt som pilotprojekt og modtog en bevilling til at kunne forberede pilotprojektet, som skulle vare to år. Visse midler til dækning af et uforudset behov for formidling fik vi desuden adgang til via Sønderborg Kommune.

Forberedelsesarbejdet skred ikke helt frem som planlagt, bl.a. takket være Corona-krisen, så projektperioden blev længere end de to år. Der var også andre grunde, som uddybes i rapporten.

Rigtigt mange har været involveret, så fra at være et par håndfulde ildsjæle, der fik en fiks idé, er der nu tre år efter tale om et modent forarbejde med bred, lokal opbakning og stor opmærksomhed udefra. Forberedelsesarbejdet er nu gået ind i en ny fase, hvor en forening dannet til formålet skal tage de næste skridt.

Rapporten er forfattet af undertegnede, og jeg alene har ansvaret for dens indhold og konklusioner. Under hele processen har jeg været aktiv deltager, men her har jeg bestræbt mig på at anlægge en objektiv synsvinkel.

Det har været spændende og lærerigt at være med og tak til alle.

Hanne Wittorff Tanvig, december 2021

Baggrund

Starten på det hele

Det hele startede på Folkemødet på Bornholm i 2018, hvor en debat om landdistrikternes udvikling foregik som igennem flere år tidligere mellem medlemmer af Folketingets 'Udvalget for Landdistrikter og Øer' og ildsjæle fra hele landet. Her, på Folkemødet måtte man tro, at der kom friske input og nye emner op og navnlig, fordi vi på det tidspunkt var begyndt at opleve de store forandringer i samfundet som følge af den digitale udvikling og dermed nye muligheder for bosætning og erhvervsudvikling i landdistrikterne. Man kan f.eks. i højere grad end førhen bo, arbejde og leve, hvor man gerne vil bo, og det er ofte tæt på natur og i overskuelige samfund, men det var de gamle emner, der blev trukket op af hatten på mødet, f.eks. reglerne for skiltning og administrativ bøvl.

Undertegnede blev provokeret og meldte sig i debatten med forslaget om en forsøgsordning for frilandsbyer, der kunne give inspiration og vise nye veje til spændende udvikling i landdistrikterne. For at animere til nye tilgange og finde andre veje til udvikling og bryde med de vante positioner skulle vi have en national ordning, hvor et antal landsbysamfund med spændende bud på nye tiltag fik mere fleksible rammer at arbejde indenfor. De skulle efter ansøgning og udvælgelse få mulighed for at gennemføre initiativer, som de ellers afholdt sig fra af formelle, ofte lovgivningsmæssige årsager. I forsøget skulle de formelle barrierer identificeres og så vidt muligt ophæves i en periode for at se, hvad nye vilkår kunne give af tiltag og resultater.

Stor interesse

Forslaget om en forsøgsordning for frilandsbyer mødte stor interesse på mødet, og jeg blev kort efter inviteret til at udarbejde et forslag, som blev drøftet ved flere møder i Udvalget for Landdistrikter og Øer – undervejs raffineret og endeligt fremstillet i samarbejde med Landdistrikternes Fællesråd og Sammenslutningen af Danske Småøer. Nu, tre år efter, er forslaget kommet frem i lyset igen og for kort tid siden rejst som et beslutningsforslag i Folketinget.

For at prøve kræfter med idéen om en frilandsby-ordning, uden at skulle vente på den nationale ordnings tilblivelse, fremsendte jeg i samarbejde med lokale ildsjæle på Broagerland en ansøgning til Landdistriktspuljen. En af Broagerlands aktive repræsentanter overværede netop debatten og kunne støtte forslaget, og vi fandt sammen efter mødet. Ansøgningen førte til en bevilling til projektet 'Broagerland 3.0 – pilotprojekt som frilandsby'. Hermed være også skrevet, at valget af Broager-

land som sted for udfoldelse af et pilotprojekt var ret vilkårlig.

Ansøgningen blev heller ikke knyttet direkte sammen med forslaget om den nationale ordning. Ganske vist måtte projektet gerne være et led i en forsøgsordning, men 'Broagerland 3.0 – pilotprojekt som frilandsby' skulle have og har fået sit eget liv. I det lokale arbejde har vi i øvrigt droppet 'frilandsby', så projektet alene hedder 'Broagerland 3.0'.

Teorier og generelle tendenser

I den digitaliserede og globaliserede verden finder udvikling overordnet set sted som en vekselvirkning mellem to planer: i det uendeligt store, ofte virtuelle rum, hvor viden, penge og magt strømmer og på de enkelte, lokale steder, hvor man er i stand til at indfange udviklingsmulighederne og omsætte dem. Et motto lyder f.eks.: "udvikling finder sted, hvor man lokalt evner at gribe mulighederne". Det gælder i princippet alle steder, og altså også hvor udvikling ellers ikke anses for at være mulig, fordi bakspejlet viser nogle andre lokaliseringsfaktorer som f.eks. nærhed til bymiljø, forekomst af erhvervsfaciliteter/arealer, ledige byggegrunde og nærhed til infrastruktur.

De sammenhænge bevirker nu, at der mange steder er ved at ske ny udvikling, nemlig der hvor der gøres noget for at sikre levevilkår og skabe ny lokaløkonomi. Sådanne lokalsamfund har også fået mere vind i sejlene som følge af en tendens til modurbanisering, som Corona-krisen har forstærket. Man har ikke kunnet rejse ud af landet og skullet arbejde hjemme, hvilket har åbnet manges øjne for, at drømmen også kan realiseres. Man har set, at der findes mange attraktive bosteder, og man kan bo og arbejde helt eller delvist på afstand af storbyens puls og arbejdspladser. Her spiller det utvivlsomt en rolle, at lokalsamfundene har virket aktive og levende.

Igennem mange år har det været almindeligt for landsbysamfund at tage initiativer til overlevelse og udvikling til trods for en generel modgang. Især har det handlet om at sikre sammenhold, fritidsliv og hverdagsfunktioner. Men når landsbysamfund vil prøve kræfter med noget andet, end det de plejer, vil de løbe ind i mange barrierer herunder lovgivning og forvaltning. Også traditioner gør, at de sjældent udfordrer disse.

Grundlæggende kan det forklares med, at de kommer under pres, hvis de vil mere, end civilsamfundets rolle normalt er tiltænkt. Overskridelsen af rollen fører dem ind på enten markedets eller statens domæner med andre logikker og reguleringsprincipper. For at kunne operere på de andre

platforme skal landsbysamfundene desuden selv skifte ham som civilsamfund, hvilket kan støde an mod egen kultur og identitet. Frem for primært at arbejde med små og bløde projekter, der har kendetegnet landsbyaktiviteterne, og også understøttet af landsbypuljerne, skal de f.eks. kunne agere strategisk og være forpligtet økonomisk og juridisk set.

Mere teori og stof om organisering og udvikling af lokal udviklingskapacitet i landsbyer findes i Hanne Wittorff Tanvig & Lise Byskov Herslund: Levedygtige landsbyer 2.0 – lokal udviklingskapacitet. IGN Rapport, november 2020. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet, Frederiksberg.

Med en forsøgsordning med frilandsbyer kan systemet selv puffe til og invitere flere landsbysamfund til at tage grænseoverskridende initiativer og dermed i højere grad end nu afprøve nye veje og indfri de nye udviklingspotentialer.

Natur og historie står stærkt på Broagerland
Foto: Patricio Soto

Formål

Følgende uddrag fra ansøgningen til Landdistriktspuljen udtrykker formålet med pilotprojektet således:

"Formålet er at forberede et Broagerland 3.0, der er fremtidssikret, og hvis metode og erfaringer kan tjene til inspiration for andre landsbyer og gerne været et oplæg til en forsøgsordning for frilandsbyer. Vi vil i samarbejde udarbejde en vision og strategi, der med blik for fremtiden og med selvforstærkende kraft kan sikre lokal udvikling og fortsat tiltrækningskraft, og som vi selv er den drivende kraft bag, og som kan inkludere alle gode kræfter"…"Lokalsamfundet på Broagerland er samtidigt den primære aktør. I arbejdet med dette vil barriererne eller de snærende bånd for realisering blive identificeret, og der skal søges/anvises løsninger på at overkomme dem".

Ud fra projektbeskrivelsen skulle 'Broagerland 3.0 – pilotprojekt som frilandsby' mere konkret:

- Udarbejde en vision og strategi for et Broagerland 3.0 med lokalsamfundet som primær aktør
- Identificere hovedindsatser og afgørende barrierer, typisk lovgivningsbestemte, og undersøge muligheden for at ophæve dem
- Formidle erfaringerne

Der var altså tale om forarbejdet frem til realisering af et projekt, idet realiseringen skulle ske efter de to år, som forberedelsesarbejdet var berammet til, og finansielt uafhængigt af bevillingen til forberedelsesarbejdet.

Organisering

De fem landsbylaug på Broagerland: Dynt/Skelde/Gammelgab, Brunsnæs/Iller/Busholm, Vemmingbund, Skodsbøl samt Smøl og Broager Udviklingsforum har været bevillingshaver og i samarbejde med undertegnede stået bag ansøgningen til Landdistriktspuljen. Undertegnede blev tilknyttet som faglig leder med overordnet ledelse, viden og generel formidling som hovedopgaver. Desuden indgik der støtte fra Sønderborg Kommune konkretiseret som udlån af en central medarbejder i et antal timer til særlig støtte for den daglige ledelse.

Hver af de lokale parter har været repræsenteret i en gennemgående arbejdsgruppe, som er vokset lidt undervejs. Gruppens rolle har været flerartet, herunder at sikre den lokale forankring, og dens formand har fungeret som daglig leder og kontaktperson for projektet.

Til sikring af en hurtigtarbejdende ledelse af projektet blev der etableret en styregruppe bestående af arbejdsgruppens formand, medarbejderen fra kommunen og den faglige projektleder. Styregrup-

Arbejdsgruppen

Roy Hansen, Dynt/Skelde/Gammelgab Landsbylaug • Torben Christensen, Brunsnæs/Iller/Busholm Landsbylaug • Herluf Christensen, Vemmingbund Landsbylaug • Helle Johannsen, Broager Udviklingsforum • Christel Leiendecker, Broager Udviklingsforum (medlem i sidste fase) • Torben Nielsen, Dynt/Skelde/Gammelgab Landsbylaug • Ingebeth Clausen, Smøl Landsbylaug (formand)

Styregruppen

Ingebeth Clausen, daglig leder • Connie Skovbjerg, landdistriktskoordinator, Sønderborg Kommune • Hanne Tanvig, Københavns Universitet (formand)

Mange andre aktive

Mange, fortrinsvis lokale personer har ydet en stor indsats i løsning af delopgaver som f.eks. udformning af materialer og bistand ved markedsføring. Med risiko for at glemme nogen skal her særligt og i tilfældig rækkefølge fremhæves: Henrik Brag, Anne Federau Dominik, Sarah Thun, Rasmus Kiertzner, Brian O'Driscoll, Pato Soto, Tyge Mortensen, Kristian Pallesen og Berit Jensen. Yderligere har mindst 200 deltaget i forskellige arrangementer sammen med os andre. For ikke at glemme alle jer, der i det hele taget har fulgt med og vist interesse.

pen har deltaget i alle arbejdsgruppens møder og selv udført en lang række af projektets hovedopgaver og desuden trukket nye kræfter og bistand ind.

Undervejs har der netop været tilknyttet ad hoc grupper og assistance udefra. Det har f.eks. handlet om medvirken i konkretisering og formidling af idématerialer, udformning af andre relevante materialer og spredning af viden og mobilisering i forbindelse med kampagner og afvikling af debatmøder, bl.a. via opbygning af en ny hjemmeside, brug af sociale medier og online-møder.

Mange personer har altså været involveret på forskellige måder, ligesom der har været en stor berøringsflade til omverdenen med adskillige, forskellige deltagere og former for deltagelse.

Gendarmstien spiller en stor rolle og er et trækplaster for besøgende
Foto: Kim Toft Jørgensen

Opbygning og metode

Tre hovedaktiviteter

I projektbeskrivelsen beskrev vi tre hovedaktiviteter med indikationer på, hvad de hver især skulle omfatte. Vi afsatte god tid, syntes vi dengang, til at finde og modne en tilstrækkelig potent vision samt afgrænse hovedindsatser. Herefter skulle arbejdet handle om detaljering og konkretisering af det projekt, som skulle være omdrejningspunktet for frilandsby-status med afdækning og afmontering af de barrierer, der måtte være for det.

Roy byder bedømmelseskomiteen for Årets Landsby velkommen. Foto: Hanne Tanvig

Forløbet blev anderledes, hvilket startede allerede i første fase. Der opstod f.eks. behov for mange flere indslag og arrangementer end forudset både for at finde det bærende idégrundlag for et projekt og at mobilisere den lokale befolkning omkring det. Fortsat resterer der også afgørende elementer, for at der kan blive tale et frilandsby-projekt som tænkt. Nærmere forklaringer fremgår senere.

Ingebeth, arbejdsgruppens formand, i dyb koncentration om en vision for Broagerland 3.0. Foto: Hanne Tanvig

De tre hovedaktiviteter

Udarbejdelse af en vision og strategi for Broagerland 3.0 (januar - juni 2019)

- Indkredsning og formulering af visionen
- Udarbejdelse af en strategi med hovedindsatser
- Lokal debat, borgermøde, om strategi og hovedindsatser
- Evt. revision

Konkretisering af de første hovedindsatser og identificering af afgørende barrierer samt forslag til/forhandling om evt. løsninger (august 2019 - december 2020)

- Konkretisering, detaljering og formulering af hovedindsatser – hvad, hvem, hvor meget, hvordan etc.
- Lokal debat via de sociale medier
- Begyndende (enkelt)projektformuleringer
- Identificering af afgørende barrierer (lovgivning, forvaltning, økonomi, kompetencer etc.). Evt. inddragelse af juridisk bistand
- Udarbejdelse af forslag til/forhandlinger om løsninger på system-barrierer (evt. ophævelser og ændringer)
- Finde løsninger på organisering (juridisk/økonomisk) for frilandsbyen som sådan og for enkelttiltag
- Undersøge finansieringskilder
- Borgermøder
- Handlingsplaner
- Sikring af forankring og næste trin hen imod realisering

Formidling (gennem hele perioden)

- Løbende kommunikation via hjemmesider, sociale medier og andre medier
- Borgermøder, andre møder lokalt
- Opsamling/rapport med erfaringer og anbefalinger (national interesse)
- Konference for lokale og eksterne (fagligt interesserede, beslutningstagere, bevillingsgivere m.fl.)

Vision

Her vises den vision, som arbejdsgruppen valgte efter grundige drøftelser:

Vision

I 2030 er vi på Broagerland kendt for vores store indsats for og succes med at sikre et levedygtigt samfund med nye folk og småerhverv byggede på fællesskaber.

Da vi startede, var vi klar over, at mange mennesker gerne ville skifte storbylivet ud med at bo og arbejde tæt på natur og være en del af et godt miljø. Digitaliseringen gjorde og gør det desuden muligt at have et job eller en virksomhed der, hvor man helst vil bo, og mange nye arbejdsfunktioner kræver ikke meget andet end en stikkontakt.

Spydspidsen i vores indsats blev derfor og er fortsat etablering og drift af nye, attraktive bo- og arbejdsfællesskaber, som trækker mange folk og småerhverv til, og som virker som dynamo for udviklingen på halvøen i det hele taget. I øvrigt er det særligt spændende, at vi selv står for det hele, og at det har sikret en del 'eksisterende', lokale arbejdspladser og funktioner, som ellers var truet.

Fællesskaberne er indrettet til at rumme alle generationer og typer af husstande, og en rød tråd for dem er nærhed til og brug af naturen i hverdagen. De er meget forskellige, fordi indretning, funktioner og aktiviteter er bestemt af de fysiske muligheder og folks interesser og behov i de enkelte sitiuationer. Der er typisk tale om udlejningsvilkår. Lokale borgere eller gæster udefra har i øvrigt også deres gang i miljøerne, fordi de som regel er indrettet med fælles funktioner.

Vi har etableret en primus motor for det hele i form af en paraplyorganisation, som står bag initiering, etablering, grundlæggende finansiering, overordnet drift og fortsat udvikling af fællesskaberne. De enkelte miljøer har så hver deres tilpassede organisering efter aftale.

Processen: Udarbejdelse af vision og strategi

I skemaet på næste side er de væsentligste aktiviteter i processen oplistet i forhold til projektbeskrivelsen.

Arbejdsgruppen og styregruppen hver for sig og sammen har holdt adskillige møder igennem hele forløbet, fysiske såvel som online. Både arbejdsgruppen og styregruppen har desuden deltaget i de fleste af nedenstående aktiviteter som arrangører og almindelige deltagere. Desuden har flere ad hoc grupper, f.eks. to forskellige såkaldte projektgrupper, der arbejdede med idéoplæg (8-10 deltagere) og en rekrutteringsgruppe (4-5 deltagere), holdt mange møder undervejs.

Nu skal alle kræfter mobiliseres om etablering af nye bo- og arbejdsfællesskaber. Foto: Hanne Tanvig

Særlige arrangementer i forbindelse med arbejdet med vision og strategi.

Sted/tid	Aktivitet/formål	Deltagere
Højer 22.-23. mar. 2019	Visionsseminar (der udmundede i temaet nye bo- og arbejdsfællesskaber)	Arbejdsgruppen
Iller Slot 14. maj 2019	Fællesmøde om valg af tema	Arbejdsgruppen og øvrige bestyrelsesmedlemmer fra de fem landsbylaug
Skelde 26. sept. 2019	Informations- og debatmøde om visionen om nye bo- og arbejdsfællesskaber	Alle interesserede på Broagerland (ca. 80 deltagere)
Broagerhus 24. okt. 2019	Opfølgning, debatmøde, gruppearbejde	Interesserede fra ovenstående møde (20 deltagere)
Iller Slot 11. nov. 2019	Opfølgning på gruppearbejde	Som ovenfor (18 deltagere)
Inspirationstur 21. feb. 2020	Besøg og debat i Friland og Grobund på Djursland	8 deltagere (inviteret)
Webmøde 18. juni 2020	Hilse på, genoptagelse af arbejdet (efter Coronapause)	Lokale aktive (ca. 10 deltagere)
Inspirationstur 22. juni 2020	Besøg og debat i Klitmøller og Nr. Vorupør	6 deltagere (inviteret)
Webinar 20. aug. 2020	Inspiration og debat om nye lokale fællesskaber bl.a. Torup (og Broagerland 3.0)	Alle interesserede i Sønderborg Kommune (ca. 50 deltagere)
Iller Slot 29. aug. 2020	Event med bl.a. rundtur til relevante steder for bo- og arbejdsfællesskaber på Broagerland	Alle (eksterne) interesserede i nye bo- og arbejdsfællesskaber (ca. 15 deltagere)
Webmøde 22. april 2021	Visionsmøde for lokale borgere	Alle interesserede (ca. 20 deltagere)
Inspirationstur – Torup Medio juni 2021	Møde med folk og besigtigelse i landsbyen Torup	5 deltagere (inviteret)
Cathrinesminde Teglværksmuseum 12. aug. 2021	Bedømmelseskomiteen for Årets Landsby på besøg. Se senere	Ca. 25 deltagere (inviteret)
Broagerhus 22. sept. 2021 (planlagt/aflyst online 1. juni)	Møde om visionen og stiftende generalforsamling for Foreningen Broagerland 3.0	Alle interesserede (45-50 deltagere)
Middelfart Landdistriktskonferencen 11. okt. 2021	Præsentation af 'Broagerland 3.0 – pilotprojekt som frilandsby' på projektbørsen	Ca. 50 deltagere

Nærmere beskrivelse af hovedindsatser

Efter den oprindelige plan skulle vi lave nærmere beskrivelser af de hovedindsatser med ledsagende indsatser til udmøntning af visionen. Men helt tilendebragt i form af et realiserbart projekt, inkl. afklaring af det lovgivningsmæssige, er vi ikke i mål med i skrivende stund. Netop i forbindelse med detaljering af hovedindsatser blev det tydeligt, at vi manglede en fornøden formel og reel baggrund for at komme videre fra et skitseniveau og til et køreklart detaljeringsniveau.

Den første projektskitse

Tidligt i processen blev vi klar over, at folk i almindelighed havde svært ved forholde sig til en vision om Broagerland 3.0 eller at tænke abstrakt, selvom visionen dog rummede et tema om nye bo- og arbejdsfællesskaber. Vi havde lagt mange idéer frem om sådanne på hhv. hjemmesider, Facebook-siden, i en trykt pjece og mundtligt på møder, men det fængede ikke rigtigt.

Derfor besluttede kredsen, at der skulle udarbejdes konkrete, visualiserede og på anden måde beskrevne eksempler til inspiration og forståelse, og det blev sat i gang i 2. halvdel af 2019. På det tidspunkt havde vi sonderet terrænet for spændende steder for nye bo- og arbejdsfællesskaber rundt om på Broagerland. Det var typisk eksisterende ejendomme, som enten var til salg eller efter lokalt kendskab antageligt ville komme det inden for en overskuelig horisont. Særligt et sted fandt vi interessant, nemlig en eksisterende landejendom med et relativt stort jordtilliggende. Vi aftalte med ejeren, at vi måtte bruge ejendommen som inspirationskilde, og vedkommende var indforstået med, at der ikke var oplæg til en handel.

Flere meldte sig til at udarbejde et idéoplæg til et bo- og arbejdsfællesskab inspireret af den pågældende ejendom. Gruppen mødtes nogle gange og inddrog en arkitekt til vurdering af bygningernes stand og muligheder, ligesom vedkommende medvirkede ved udarbejdelse af enkelte skitser. Desværre resulterede gruppens arbejde ikke i et færdigt idémateriale, som kunne lægges frem i det videre forløb. Umiddelbart før Corona-krisen indtraf, og gruppen opløstes, var den i øvrigt på vej til at inddrage kommunen i spørgsmålet om evt. lovgivningsrelaterede barrierer, ligesom den ville indlede kontakter til evt. finansieringskilder. Da blev det klart for styregruppen, at det var at gå for vidt især uden et afklaret organisatorisk grundlag for hele projektet.

'Prospekt Mødestedet' som idéoplæg

Efter en pause stødte nye personer til, hvoraf flere

Sådan tænker en gruppe af mulige beboere, at et bo- og arbejdsfællesskab gerne må blive, nedfældet i et prospekt.

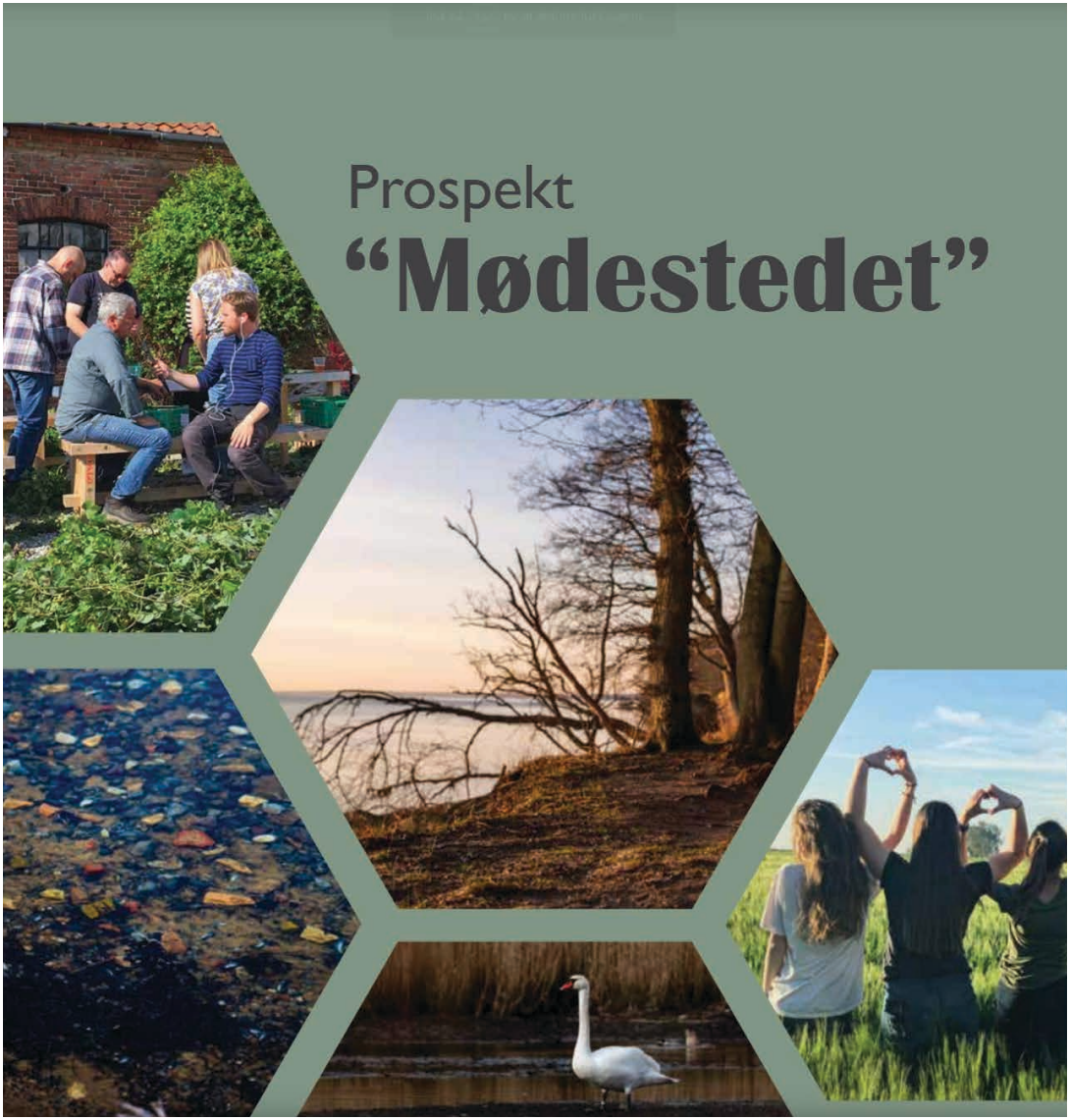

kom udefra, og sammen med en enkelt deltager fra den tidligere gruppe, tog de fat på udarbejdelse af et nyt idéoplæg. Det var alle folk, der kunne tænke sig at bo og arbejde sådan et sted, men som i øvrigt ikke kendte hinanden i forvejen og ikke var sagkyndige. I samråd med styregruppen valgte de at tage udgangspunkt i den tidligere nævnte ejendom.

Projektgruppen fik et kommissorium, der præciserede, hvad oplægget skulle indeholde og bruges til – nemlig at indgå i den generelle, lokale mobiliseringskampagne. Vi opstillede desuden formelle rammer for etablering og drift af bo- og arbejdsfællesskabet, f.eks. at der skulle etableres en erhvervsdrivende fond, som skulle stå for ejerskab og den overordnede ledelse af alle bo- og arbejdsfællesskaber på Broagerland. Det betød bl.a., at der ville blive tale om lejemål for de kommende brugere. For at sikre processen og at arbejdet mundede ud i et velegnet, skriftligt materiale, tilknyttede vi en gruppeledelse mod et mindre honorar.

Også den gruppe har holdt et stort antal møder. Hvor de første handlede om at tale sig ind på hinanden og tilrettelægge arbejdet i fællesskab, arbejdede den sig på egen hånd igennem mange af de store spørgsmål i et sådant projekt. Resultaterne af arbejdet foreligger i idéoplægget 'Prospekt Mødestedet'. Den eksisterende ejendom, som gruppen har haft som inspirationskilde, er forresten sløret i materialet.

Etablering af en formelt kompetent enhed

Da det blev tydeligt, at vi var blokeret af mangel på et beslutningsdygtigt og ansvarligt organ og ikke kunne opnå en detaljeret, færdig plan inden for den afstukne tids- og ressourcemæssige ramme, valgte vi at fokusere på, hvorledes vi kunne sikre det ejerskab og den formelle organisering, som skulle til for at komme videre.

På det stadium vurderede vi selv, at det kunne være en erhvervsdrivende fond som ovenfor nævnt, der skulle til for at kunne drive et Broagerland 3.0 på baggrund af Broagerlands befolknings ejerskab. Vi havde kendskab til en lignende konstruktion i landsbyen Torup på Sjælland, og en praktikant tilknyttet kommunen gav en hånd med i en undersøgelse af forskellige juridiske modeller. For dog at blive helt sikre og træffe det rigtige valg tog vi i foråret 2021 kontakt til en kyndig advokat på området, og hun støttede os i det perspektiv. Hun foreslog desuden, at vi startede med at etablere en forløber i form af en forening, der skulle dedikeres til at forberede grundlaget for etablering af den erhvervsdrivende fond. Det var de eksisterende organiseringer umiddelbart selv forhindret i at fuldføre. Den nye forening skulle kunne samle

Foreningen Broagerland 3.0 blev etableret og tager nu de næste skridt. Foto: Hanne Tanvig

og administrere den nødvendige kapital til stiftelse af fonden (kr. 300.000) og træffe de forberedelser, der i øvrigt skal til for at opnå godkendelse, f.eks. vedtægter. Sammen med advokaten udformede vi et sæt vedtægter for den pågældende forening, Foreningen Broagerland 3.0. Som noget nyt i forhold til de eksisterende, lokale organiseringer blev der i øvrigt lagt op til inddragelse af andre end helt lokale personer i bestyrelsesarbejdet, herunder at der skal udpeges to eksterne medlemmer med særlige kvalifikationer ud af de syv medlemmer, som bestyrelsen samlet skal udgøre. Vedtægterne fremgår på www.broagerland.dk.

Foreningen skulle have været stiftet ved en generalforsamling 1. juni 2021, men den stiftende generalforsamling blev udskudt til 22. september 2021, fordi vi da kunne afholde den som et fysisk arrangement frem for et online-møde. Rigtig mange mødte frem, og foreningen kunne stiftes og en bestyrelse sammensættes på baggrund af stor interesse.

Særligt vedrørende formidling

Mobilisering af den brede befolknings interesse, der fra starten alene virkede som en fiks idé i nogle få personers hoveder, har naturligvis krævet en omfattende formidlingsindsats. Ringene i vandet skulle spredes, fra at et relativt beskedent antal mennesker overhovedet kunne følge idéen og havde interesse for at medvirke i dens realisering til at flest muligt ikke alene fik viden om projektet, men også kunne støtte det og ville deltage i dets gennemførelse på en eller anden måde. Groft set har vi gennemført tre mobiliseringskampagner, der samlet har strakt sig over hele perioden.

- Den første omfattede en række forskellige, forbundne tiltag så som udarbejdelse og husstandsomdeling af en pjece om visionen, indslag på hjemmesiden www.broager.dk og på en ny hjemmeside, www.broagerland.dk, med masser af information, oprettelse af Facebooksiden Broagerland 3.0 med mange indslag samt brug af lokale medier i øvrigt.
- Den anden fandt sted efter Corona-pausen og handlede særligt om at genfange og fastholde interessen og at komme videre med projektudviklingen. Her stod først og fremmest Facebook-siden, Instagram og hjemmesiden som backup i fokus suppleret med enkelte andre lokale medieindslag.
- Den tredje havde særligt til formål at samle interesse om stiftelse af Foreningen Broagerland 3.0, som skulle til for at hele projektet kunne komme videre.

Gennem det meste af forløbet har formidlingsindsatsen været ledet af styregruppen, som selv har udarbejdet meget af indholdet men også løbende har involveret forskellige parter. I den første runde har frivillige f.eks. oprettet Facebooksiden og udarbejdet grafisk materiale, ligesom en særlig gruppe, rekrutteringsgruppen, har medvirket i tilrettelæggelsen af den første mobiliseringskampagne. Medlemmer herfra har selv udarbejdet indlæg f.eks. til hjemmesiden samt Facebooksiden, og desuden også medvirket ved opsætning og grafisk præsentation af grundlæggende materialer.

Gennem en praktikants opgave (tilknyttet kommunen) har vi ydermere fået hjælp til udarbejdelse af en brochure om Broagerland, 'Velkommen til Broagerland'. Endvidere har vi købt hjælp til grafik og opsætning af den første centrale pjece 'Broagerland 3.0. Din fremtid? Pilotprojekt som frilandsby. Invitation', hvor grafikken siden blev anvendt i andre præsentationsmaterialer, annoncer o.l. Titlen blev ændret en smule senere.

Den første pjece som opvarmning til det indledede borgermøde om en vision for Broagerland 3.0. Foto: Hanne Tanvig

Tilsvarende har vi i den anden mobiliseringsrunde haft lokale, professionelle mediefolk tilknyttet. Foruden at redigere hjemmesiden arbejdede de især på de sociale medier og lavede f.eks. små videoindslag, lavede illustrationer til og gjorde 'Broagerland 3.0 – nye bo- og arbejdsfællesskaber' og 'Prospekt Mødestedet' klar til tryk.

I den sidste runde, op til stiftelse af foreningen, bidrog navnlig en frivillig, lokal ildsjæl med baggrund inden for markedsføring, til mediehåndtering. Hun benyttede de ovenfornævnte platforme, brugte sit professionelle netværk og målrettede indsatsen endnu mere lokalt.

Under hele forløbet har vi ydermere fået hjælp fra en lokal journalist, der på frivillig basis har ydet rådgivning og udarbejdet en række nyhedsartikler til hjemmesiden www.broager.dk og pressemeddelelser til andre medier.

Medier i forbindelse med mobiliseringen

Som beskrevet ovenfor måtte vi bruge mange kræfter på formidling for at nå bredt ud til folk, som jo ikke vidste noget om initiativet som udgangspunkt. Det viste sig også nemmere at fange de folk, som i forvejen havde interesse for et projekt a la Broagerland 3.0's nye bo- og arbejdsfællesskaber, og som i øvrigt typisk var ikke-lokale,

kunne vi se på vores Facebookside Broagerland 3.0. Vi benyttede hjemmesiden, Facebook-siden samt lokale/regionale medier, så vidt det var muligt.

Hjemmesiden www.broagerland.dk blev oprettet som en central indgang, hvor man fortsat kan få adgang til alle data og nyheder om projektet og desuden til projektets mange idéoplæg og øvrige materialer. Den bruges som såkaldt 'landing-page', der kan linkes til i andre medieopslag.

Særligt Facebooksiden Broagerland 3.0 er løbende brugt som middel til at sprede viden hos og mobilisere nye deltagere og til at varme op om og invitere til de mange arrangementer. Det var f.eks. også den, som blev anvendt til at fange opmærksomhed om og sikre en stor lokal og ekstern deltagelse i først et webinar og siden et webmøde om inspirerende landsbyprojekter og innovation.

Blandt lokale og regionale medier, der har medvirket i processen og som regel ansporet af pressemeddelelser, har særligt Gråsten Ugeavis, Ugeavisen Sønderborg og SønderborgNYT været i spil. Desuden er der bragt indslag i TV Syd, Radio Syd og JydskeVestkysten. Spredning af viden om projektet er desuden foregået ved en række eksterne møder, f.eks. på Folkemødet på Bornholm i 2019 og Landdistriktskonferencen 2021. Sidstnævnte blev således det afsluttende arrangement jf. vores oprindelige plan.

Ser vi hen over det hele, og måler den via aktiviteten på Facebook-siden, er det tydeligt, dels at interessen er tiltaget med tiden, og dels at hhv. nomineringen som Årets Landsby og stiftelsen af Foreningen Broagerland 3.0 har samlet og skærpet opmærksomheden omkring projektet. Desværre er det ikke muligt inden for projektets rammer at undersøge, hvor forankret idéen om Broagerland 3.0 er blevet blandt den brede befolkning på Broagerland, men deltagelsen i den stiftende generalforsamling vidner om, at det er ganske meget. Til gengæld er det tydeligt, at der er stor ekstern interesse.

For at illustrere omfanget af brug af Facebook-siden Broagerland 3.0 i et udsnit af projektperioden, således fra primo januar 2020 - ultimo maj 2021, kan følgende oplistes:

I perioden 9. januar - 3. september 2020 lagde vi 29 opslag ud, startende fra at slå navnet 'Broagerland 3.0' fast til i voksende grad at introducere visionen og dens baggrund. Efter Corona-chokket indledte vi en ny Facebook-kampagne i starten af 2021, der frem til 28. maj omfattede 25 opslag. De handlede også om visionen og nu om idéoplæg til bo- og arbejdsfællesskaber samt om de næste skridt hen imod konkretisering og realisering bl.a. i form af stiftelse af en ny forening og en kommende erhvervsdrivende fond.

I den første periode var der 180 følgere, mens nogle af opslagene nåede længere ud. F.eks. nåede et af dem ud til ca. 10.000 gennem en særlig annoncering. I næste runde er antallet af følgere nået op på 383, mens opslagene samlet set er nået ud til 25.000 personer. I forlængelse heraf er Instagram anvendt i den seneste periode med 77 aktive følgere.

Antageligt kunne vi have nået frem til endnu flere og fået flere faste følgere, hvis vi havde haft et større budget til annoncering. Om det ville have ført til større deltagelse i projektet er dog uvist.

I perioden herefter blev kampagnen mere fokuseret på stiftelsen af foreningen og aktiviteten ikke mindre end tidligere. Da var nomineringen som Årets Landsby også med til at tiltrække opmærksomhed. Desværre er det ikke muligt at trække data svarende til ovenstående for den periode.

Centrale materialer

Under hele forløbet har vi udarbejdet en række mindre indslag med visioner og idéer til, hvad bo- og arbejdsfællesskaber kan omfatte. De er blevet formidlet på hjemmesiden og nogle spredt via Facebook-siden. Vi har dog også lagt kræfter i at udforme flere materialer på tryk.

1. Som baggrund for det store opstartsmøde udarbejdede vi f.eks. 'Broagerland 3.0. Din fremtid? Pilotprojekt som frilandsby. Invitation'. Den blev senere tituleret 'Broagerland 3.0. Fremtiden. Pilotprojekt som frilandsby'.
2. Vi konstaterede desuden et behov for at beskrive Broagerland som et potentielt sted for ny udvikling, hvilket resulterede i 'Velkommen til Broagerland'.
3. Siden, da konkretisering viste sig nødvendig, så 'Prospekt Mødestedet' dagens lys.
4. Til beskrivelse af driften af bo- og arbejdsfællesskaber og dermed en ny organisering valgte vi endeligt at udarbejde 'Broagerland 3.0. Nye bo- og arbejdsfællesskaber'.

Tilblivelsen af disse materialer er sket i et samarbejde mellem styregruppen og mange forskellige ildsjæle. Alle materialerne kan tilgås på hjemmesiden www.broagerland.dk.

Denne pjece fortæller, hvordan visionen skal omsættes til virkelighed.

Resultaterne

Vaske tavlen ren

Udgangspunktet for det hele var en hypotese om, at landsbysamfund ville tage nye, store initiativer til sikring af lokal udvikling, hvis de fik øget mulighed for indflydelse og ikke på forhånd indrettede sig ud fra erfaringer med og traditioner fra et begrænsende, reguleret spillerum som følge af lovgivning og forvaltning. Hvis tavlen blev vasket ren, kunne nye typer initiativer komme frem i lyset og dermed eksempler på innovative tiltag af betydning for lokal udvikling, var devisen. I dette pilotprojekt skulle vi på den baggrund afdække, hvad det kunne komme til at handle om, og hvilke barrierer, initiativtagerne ville møde, som så skulle afmonteres.

Som tidligere oplistet foreligger et rigt idémateriale gengivet i en lang række skriftlige produkter, hjemmeside og Facebook-side, og der er dannet en organisatorisk platform, så projektet kan færdigplanlægges og realiseres. På dette tidspunkt er der altså ikke tale om et færdigt frilandsbyprojekt i betydningen afsluttet. Hvis det konkrete formål fastholdes, nemlig at der skal etableres og drives flere nye bo- og arbejdsfællesskaber på Broagerland i fællesskabets tegn, bliver det heller aldrig færdigt. Inden for rammerne af bevillingen har vi alene skullet træffe forberedelser, og da vi formulerede ansøgningen vidste vi ikke, at det skulle komme til at handle om et så stort og vidtrækkende initiativ, som tilfældet blev.

Når vi skal analysere resultaterne hidtil, skal de navnlig ses som led i processen og erfaringer i den forbindelse. Vi kan stille os en række spørgsmål:

- Hvad har vi opnået?
- Hvilke udfordringer er vi stødt ind i?
- Vores læring og anbefalinger

Hvad har vi opnået?

Arbejdsgruppen har først skullet afklare, hvad der kunne fremme udviklingen på Broagerland, og som kunne blive et tema for et frilandsbyprojekt, hvilket i øvrigt tog lang tid at finde svaret på. Nu er der til gengæld ingen tvivl om i de lokale kredse, at Broagerland 3.0 skal handle om etablering og drift af nye bo- og arbejdsfællesskaber på Broagerland. Kredsen har opnået et afklaret idégrundlag, og ved hvordan tilblivelsen og organiseringen af de kommende bo- og arbejdsfællesskaber skal foregå. Konturerne til det første af slagsen er desuden blevet udformet, og mange i og uden for den oprindelige kreds kan nu forestille sig realiseringen af det på Broagerland.

Fra starten var det repræsentanter fra de fem

landsbylaug på Broagerland samt Broager Udviklingsforum, der tog fat i et samarbejde med undertegnede og en medarbejder fra kommunen. De fem landsbylaug havde i forvejen gjort sig en del erfaringer med at samarbejde på tværs, men de havde ikke prøvet noget tilsvarende stort tidligere. Kredsen gik altså ind i arbejdet med åben pande og har utvivlsomt påtaget sig en større opgave, end den overhovedet kunne drømme om. Efter den vedholdende indsats er der gradvist kommet mange flere med i arbejdet, så der nu er tale om et omfattende netværk omkring projektet.

At initiativtagerne fra landsbylaugene ville se projektet som et tværgående initiativ for et samlet Broagerland eller som hele halvøens har haft stor betydning, men de centrale deltagere oplevede, at gennemslaget af den idé særligt lod vente på sig i byen Broager. Når det som på det seneste er blevet en mærkesag i Broager Udviklingsforum, synes den barriere også at være ophævet. I den nyligt oprettede 'Foreningen Broagerland 3.0' er der netop stor deltagelse fra alle sider.

Kendskabet til Broagerland 3.0 er også blevet stort uden for de lokale kredse. Det er blevet et eksempel på et grænseoverskridende og ambitiøst udviklingsprojekt startende som en løs idé af en håndfuld ildsjæle. Nomineringen som Årets Landsby 2021 indikerer det i sig selv.

Vi fejrede os selv med brødtort.
Foto: Hanne Tanvig

Hvilke udfordringer er vi stødt ind i?

Alle deltagere har brugt megen tid på projektet, og undervejs er vi stødt ind i mange udfordringer, som skulle overkommes for at komme videre. Særligt er det kommet bag på os, at vi skulle bruge så mange kræfter på lokal mobilisering, for man skulle tro, at den lokale aktørkreds fra landsbylaugene og Broager Udviklingsforum nærmest automatisk ville føre til spredning af viden og udbredelse af interesse lokalt.

Tilsvarende er omsætningen af visionen til en operationaliseret plan løbet ind i en stor forhindring, som har ført til en stor omvej, nemlig sikring af et tilstrækkeligt organisatorisk grundlag for at kunne træffe nødvendige beslutninger og evt. kunne købe den nødvendige ekspertise for at komme videre. I en kreds af frivillige er der forventeligt ikke alle fornødne faglige kompetencer til stede, men vi har desuden måttet sande, at næste skridt skal omfatte inddragelse af professionel kapacitet i forbindelse med udformningen af et konkret projekt, før der kan blive tale om videre realitetsbehandling. De frivilliges kræfter på udarbejdelse og modning af idéoplæg vil til gengæld kunne indgå og spare megen tid ved det næste skridt i den proces. Havde det 'bare' været et spørgsmål om at købe en færdig plan f.eks. via en developer eller et boligselskab udefra, var det lokale ejerskab utvivlsomt blevet meget vanskeligt at opnå. Vi havde heller ikke haft midlerne til det.

Corona-krisen skulle vi ligeledes lære at tackle ved at afholde tilstrækkeligt gode online-arrangementer frem for fysiske. Det var nødvendigt, hvis projektet skulle overleve, men de kunne ikke erstatte de fysiske, bl.a. fordi de ikke tiltrak opmærksomhed i den brede befolkning.

Når den brede befolkning på Broagerland synes at have været tilbageholdende, formoder vi, at det bl.a. har været svært at forholde sig et tiltag, der på mange måder er anderledes, end det man plejer at arbejde sammen om lokalt. Her lægges heller ikke alene op til et bofællesskab, som ville være en ny opgave i sig selv men dog er et kendt begreb i de fleste kredse. Et fællesskab kombineret med arbejdsfaciliteter og fælles funktioner, herunder adgang til jord, der kan bruges af andre end beboerne, står sikkert mere fjernt, og ikke mindst gør ejerskabet utvivlsomt det. Det normale ejerboligprincip skal jo her erstattes med et lokalsamfundsbåret ejerskab.

Som en af arbejdsgruppens medlemmer imidlertid har givet udtryk for, skal man bare ikke tage fejl, "for det ligger også til folk at lurpasse". Måske ville

et udspring i en enkelt landsby have fået større opmærksomhed fra lokalbefolkningen det sted, fordi det var kommet tæt på den enkelte dér og derfor være noget, man måtte forholde sig til. Det store fremmøde til den stiftende generalforsamling og dannelsen af foreningen for nylig tyder til gengæld på, at den hurdle nu er ved at være overvundet.

Særligt to samvirkende forhold skal uddybes:

- Det valgte indsatsområde eller temaet for Broagerland 3.0
- Organiseringen af forberedelsesarbejdet

Umiddelbart omfatter visionens tema mange vidtrækkende aspekter, der skulle afklares og konkretiseres. Havde temaet været mere enkelt og koblet tættere på det eksisterende miljø, f.eks. en fælles energiløsning til alle husstande, ville det antageligt have været mere vedkommende og nærværende for den enkelte – og måske også mere overskueligt at forberede som et frilandsbyprojekt som oprindeligt tænkt.

At udpege visionen og dens tema var den første opgave for arbejdsgruppen, men det viste sig at være sværere end som så, og vi brugte ret lang tid på det. For deltagerne såvel som for mange andre senere i forløbet var helt konkrete projekter, der uden videre kunne igangsættes, nemmere at komme i hak med. Af flere grunde var det altså svært at arbejde på det strategiske plan, og det har udfordret organiseringen og en rollefordeling mellem konkret udviklingsarbejde og en overordnet projektledelse.

Arbejdsgruppen skulle stå for det konkrete, lokale udviklingsarbejde, hvor den faglige leder skulle sikre viden, lede projektet overordnet set og stå for en del af formidlingen. Den assisterende indsats fra udlånt medarbejder var tænkt som støtte for det lokale udviklingsarbejde men på en måde, så der ikke måtte opstå tvivl om, at kommunen ikke spillede en afgørende rolle i projektet. Hun fungerede som sekretær for lederen af arbejdsgruppen, der samtidigt var projektets kontaktperson.

Den planlagte rollefordeling kunne ikke fungere i praksis, for vi kunne ikke skille den overordnede og den daglige projektledelse ad. Mange ekstra indslag, ofte af strategisk art, til at bringe projektet videre viste sig nødvendige, og det blev ofte nærliggende, at den faglige leder skulle deltage i konkretisering og udmøntning lokalt. Fra starten havde enkelte personer en vis skepsis over for medvirken fra en universitetsansat i det hele taget: "skulle man nu have trukket noget ned over hovedet?".

Alt dette udfordrer naturligvis hele præmissen om, at nye ideer opstår, og folk 'bare' vil og kan tage et

frilandsbyprojekt op, når ellers rammerne er til det. I det mindste kan der peges på, at kompetencerne i mere end én forstand er afgørende, herunder viden, forankring, netværk og organisering. Vore erfaringer taler derfor også imod et rent 'bottom up'- princip, der ellers hyldes i landdistriktskredse. Det vil under alle omstændigheder være nemmere, hvis man lokalt er afklaret om, hvorfor et frilandsbyprojekt er nødvendigt, og hvad det nærmere skal gå ud på.

For at stå stærkere er der i den nye forening lagt op til en bestyrelse sammensat af både lokale og eksterne med nødvendige kompetencer, som de lokale ikke måtte være i besiddelse af. Tilstedeværelsen af de nødvendige kompetencer bliver ikke mindst centralt, når den kommende erhvervsdrivende fond skal godkendes, jf. reglerne på området.

Broagerland er omkranset af vand. Foto: Patricio Soto

Efterskrift

Erfaringerne fra arbejdet med 'Broagerland 3.0 – pilotprojekt som frilandsby' er omfattende. Helt overordnet kan de samles under to hovedpunkter, som er vigtige for en evt. kommende forsøgsordning med frilandsbyer:

- Frilandsby som begreb
- Forudsætninger for at komme i mål med et så omfattende projekt

Frilandsby som begreb

Begrebet frilandsby fænger, men det kan fortolkes forskelligt, hvilket bl.a. debatterne i Folketinget om en landsdækkende ordning vidner om. Nogle ser det som et formål at animere til at betræde nye veje eller innovation i landdistriktsudviklingen. Men andre sidestiller det med frikommuneforsøgene, hvor formålet er at udvikle og afprøve nye, ofte administrative løsninger på noget lovgivningsbestemt. De to fortolkninger vil føre til forskellige udmøntninger af en ordning, også hvad aktørsiden angår. 'Broagerland 3.0 – pilotprojekt som frilandsby' var drevet af det første formål men ud fra en forventning om, at det næste nærmest automatisk ville følge trop, hvad så ikke skete inden for den afstukne tidsramme.

På Broagerland har det formelle spørgsmål, altså om der vil kunne blive tale om et frilandsbyprojekt som tænkt i den oprindelige plan, til gengæld vist sig ikke at være så relevant endda. Det påtænkte projekts indhold og rækkevidde er blevet grænseoverskridende i forhold til 'det normale', som ambitionen i sig selv har trigget.

Forudsætninger for at blive frilandsby

Vore erfaringer viser, at arbejdet med et frilandsbyprojekt stiller krav til de lokale kompetencer. Kompetencer forudsættes for at løfte et frilandsbyprojekt, men der kræves også en formel, dedikeret enhed økonomisk og juridisk set. I landsbyer er man vant til mere uformelle strukturer, og er man organiseret i fællesskabet, er det som regel til at varetage relativt uforpligtende opgaver.

I forberedelserne af pilotprojektet indgik megen ekstern bistand (den faglige og overordnede leder samt den kommunalt udlånte person), hvor lokalsamfundet i princippet selv bør kunne løfte det hele. I lokalsamfundets nye forening og den kommende erhvervsdrivende fond skal både lokale og eksterne kræfter med særlige kompetencer trække læsset.

Foto: Patricio Soto

KØBENHAVNS UNIVERSITET

INSTITUT FOR GEOVIDENSKAB
OG NATURFORVALTNING

ROLIGHEDSVEJ 23
1958 FREDERIKSBERG C

TLF. 35 33 15 00
WWW.IGN.KU.DK